

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Yesha'yah

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5567 [1806/1807]

DT

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9839

למען תזכרי : (יו) והיה מקץ י שבעים שנה יפקר יהוה אה צר
ושבה לאתננה לא מסיק ה' ונתתה את כל ממלכות הארץ על פני
הארמה : (יח) והיה סחרה ואתננה מסיק ה' קדש ליהוה לא יאצר
ולא יחסן פי לישבים לפני יהוה יהוה סחרה לאכלר לשבעה
ולמכסה עתיק :

כד (א) הנה יהוה בוקק הארץ ובולקת וענה פניה והפיץ ישביה :
(ב) והיה כעם בבהן בעבד כאדניו בשפחה בגברתה בקונה
כמובר במלוה פלוה פנשה באשר גשרה בו : (ג) הבוק הבוק
הארץ והבון הבון כי יהוה דבר את הדבר הזה : (ד) אבלה נבלה

הארץ

ד ש י

(טו) הרבי שיר • כלומר אף הרבי תחנונים והשפילי גאוותך : (יז) לאתננה •
לקדמתה ולעשרה על ידי סחורתה ומכסה אותה בלשון גנאי • חנתה • וחסק
סחורה אך בלשון גנאי כינה אותה : (יח) קדש לה' • עתידים נדיקים לבח
אותה : לא יאצר • להיות אונר למלכים • ולא יחסן • לא ינחילנה לבניהם :
למכסה עתיק • למלבושי נוי עתיק משוכה כמו עתה (תלים ז"ד) :

כד (א) הנה ה' בוקק הארץ ובולקת • הרי נבואה זו פורענות לישראל
לפי שניבא להם נחמה זו והם עתידים לראות לפניו צרה רבה לכך אמר
להם לא לכם אני אומר שתירשום כי הנה הקב"ה בוקק ובולק אתכם והנותרים
מכם ליום הגאול' המה ישאו קולם ירונו זהו סוף העניין ולהם נבואה הגבוהה
הטובה : בוקק מרוקן • ובולקת מחריצה : וענה פניה • והכשיל חסוביה עוה
לשון נעויותי משמוע (לעיל כ"א) : (ב) תוספת • והיה כעס ככהן • לא כשאר
הולכי דרכי' שהאדון מוליכו עבדו והגבירה מוליכה שפחתה האדון נכבד והעבד
נקלה הגבירה נכבדת והשפחה נקלית אבל כשהשנאי מוליד השנוי' הכל שוין
לפניו • כקונה כמוכר • בזמן שהעם יושב על נחלתו לבטח הקונה שמח והמוכר
עצב שלא ישוב לממכרו אבל כשהשנאי מוליכס הקונה א ישמח והמוכר אל יתאבל
וכן כמלוה כלוה שניהם שוים שהלוה אין מה לפרוע והמלוה אם לא הלוא לזה
היה השנאי נוטלו כמו כן כנושה כאשר נושה זו • לוח נופל בכסף ונושה נופל
בכל שאר דברים כגון יין ושמן והנבואה ודגש כדכתיב (דברי' כ"ד) כי תשה ברעך
משאת מאומה ע"כ : (ג) הבוק הבוק • תתרוקן • הבח חבח • לשון בזה
ושלל : (ד) נבלה • כמו (ירמיה ח') והעלה נבל לשון כוש וחשות כח •
אומללה • לשון שפלות כמו הסיודים האומללים (נחמיה ה' ג') חבל • היא ארץ
ישראל שהיתה מתובלת נמנות הרבה • מרום עם הארץ • גאון עם הארץ :

(ה) והארץ

יב א

ישעיה כד

הָאָרֶץ אֲמַלְלָה נִבְלָה תִּבְלֵ אֲמַלְלוּ מְרוֹם עַם הָאָרֶץ : (ה) וְהָאָרֶץ
חֲנַפָּה תַּחַת יִשְׁכֶּיָה כִּי עָבְרוּ הַזֹּרֹת הַלְפֹי חֶק הִפְרוּ בְרִית עוֹלָם :
(ו) עַל־כֵּן אֱלֹהֵי אֲכָלָה אֶרֶץ וַיֵּאשְׁמוּ יִשְׁבִי בְהָעַל־כֵּן חָרוּ יִשְׁבִי אֶרֶץ
וַיִּנְשָׂא אֲנוֹשׁ מוֹעֵר : (ז) אֲבָל תִּירוֹשׁ אֲמַלְלָה גִפְנֵי גֵּאֲנָחוּ כָּל־
שִׁמְחֵי־לֵב : (ח) שְׁבַת מְשׁוֹשֵׁי הַפִּים חֲדַל שְׂאוֹן עֲלִיזִים שְׁבַת מְשׁוֹשֵׁי
כְּבוֹד : (ט) בְּשִׁיר לֹא יִשְׁתַּוְּיִין יִמַר שִׁכָר לְשִׁתּוֹי : (י) נִשְׁבַּרְחָה
קִרְיַת־הַהוֹי סָגַר כָּל־בֵּית מְבוֹא : (יא) צוֹחֲרֵי־עַל־רַיִין בַּחוּצוֹת

עַרְבָה

ר ש י

(ה) והארץ חנפה • כמין חניפות עושה • עושה עשב ואינו עושה קמה מראה
קמה ואין חטין בקשיה : תחת יושביה • נשבל יושביה • ברית עולם • היא
סתורה שקיבלו צברית : (ו) על כן אלה • צעון שבעת שוא • חרו • לשון יצט
ולמח בחוס חורב כמו נחר מפוח (ירמ'ו') : (ח) משוש הפים • שהייתם
אומרים הנה ששון ושמחה (לעיל כ"ג) : קרית תהו • כשתשבר נקרה קרית תהו ;
מבוא • מלבוא לתוכה איש : (יא) ערבה • החשיכה : משוש הארץ • היא
ירושלים : (יג) ושאים

מכלל יופי

הוא טעל עומד • (ב) כנושה וגו' • המלה הוא קשור בני"ת • והלה בלא בני"ת , כאשר
כנושה וגו' אשר שאמר כמלה כלוה , לפי שהאחד רונה בו מאת כסף , והאחד מאת
איכל • נושא בו • שרש נשה • ונכתב באל"ף במקום ה"א • (ד) אבלה • ענין השחתה ,
וכן אבל תירוש • נבלה • כמו נפלה , וכן (ישעיה ל"ד) כנכול עליה מנפן • (ה) חלפו •
ענינו עמנו עברו • (ו) אכלה ארץ • בכ"ף , ענין השחתה , וכליון • ויאשמו •
האל"ף בש"א לנדו , והוא ענין שומה , אשם ושם ענין אחד • חרו • לדעת ר' יהודה
ור' יונה שרש חור , והנכון והישר אנלי , לשומו מנעלי הכפל , ענין שריפה והדלקה ערוב
שמימות • (ז) אבל תירוש • לשון חרבה והשחתה , וכן (הושע ד') תאכל הארץ •
שמחי לב • תואר , ונשתנה מסמיכות , לא כמו שמחי רעתי (תהלים ל"ה) • (ט) ימר •
מבנין נפעל , שרש מרר , נפלס ותקל נבירתה (נראשית ט"ז) , ולדעת ר' יונה הוא מן
הקל , והנש תמורת הדגש • (י) קרות תוהו • על אש סופה , וכן (ישעיה מ"ד)
אפיתי

ב א ו ד

אתאכלת • (הכשדי) • נבלה הארץ • כמו (ירמיהו ח' י"ג) והעלה נבל , לשון כמח ומשח
כח • (הש"י) • וכן מתורגם אשכנזית • אומללה • שרש אמל דומה בהוראתו לשרש מלל ,
והנחתו הראשונה על יבוסת הלחלוטית נטומחיס (וועלקען) , כמו (גתוס א') ופרח לבטון
אומלל , ודומיו , ומה הוא אלה גם הוראת החולשה ואפוסת הכוסות (שפאכטען , קראפט
לאן זיין) , כמו (נחמיה ד' ב') היהודים האומללים , ודומים , ומבין מה טעם תרגומו
במקרא הזה • נבלה תבל • הטעם על מלך אשור , שהשחית ממלכות רבות • (ז' עזרא) •
מרום עם הארץ • תקוף עמל דארעא • (הכשדי) • והטעם , על השלטונים הרומים
בממלכה

תרגום אשכנזי

פר

שמאכטעט , וועלקעט היין ; קראַפֿטלאָז זינד דעס פֿאַלקעס אָבערן אים לאַנדע .
 (ה) בעווידעלט איום דיא ערדע פֿאַן איהרען בעוואָהנערן ! — דען זיא פֿער
 ווערפֿען לעהרען , ענדערן געזעצע — צערשטערען דען עוויגען בונד . (ו) דרום
 פֿערצעהרעט פֿלוד דיא ערדע , פֿערניכטעט איהרע בעוואָהנער ! פֿערזעהרט זינד ,
 דיא דען ערדבאַלל בעוואָהנען , עם בלייבען דער מענשען וועניגע . (ז) דער מאַסעט
 טרויערט , דער וויינשטאַק שמאכטעט ; עם זייפֿצען אַללע , דיא פֿרעהליכען
 הערצענס וואַרען . (ח) דאָהין איום דער פּויקען פֿריידע , הינוועג דער פֿרעהליכען
 געטיממעל ; דער האַרפֿען פֿריידע האַט איין ענדע ! (ט) מאַן זינגט ניכט מעהר
 ביים וויינגעלאַג , שמאַרקעס געטרענק שמעקט דען טרינקערן ביטטער .
 (י) זיא איום צערטרימערט — דיא וויסטע שטאַרט ! אַללער הייזער איינגאַנג
 פֿערשלאָסען . (יא) יאמער איבער דען וויין אין דען שטראַסען ! — פֿער
 דיסטערט

ב א ו ד

במעלה , ומשלים באומה . (ה) והארץ חנפה וגו' . שרש חנף הונס , לפי הנראה , על
 הליכוד והגיאול , ודומה לשרש טנף , זכמו שאמר , דרך משל (בולדליך) , על שפיות דם
 כפי : ולא תחניפו את הארץ (במדבר ל"ה ל"ג) , ותרגם יונתן בן עוזיאל , ולא תטעסין ית ארעא ,
 וכן (תהלות ק"ו ל"ח) ותחנף הארץ בדמים , תרגם הרמב"ם ז"ל (מיט בלוטשולד
 בעפֿלקעט) . וכן אמר המליץ הקדוש פה , שיושבי הארץ גיאו וליכלכו אותה במעשיהם המתועבים
 והכבדים , וכאשר תרגמתי . ומהם הסתעפה הוראת השרש הזה על תכונות הכפס הבזיות
 והשפלות , ויקרא הכבל , המכניע את עמו , ועושה מעשים מגואלים , לסבות נבזות , חנף
 (למעלה מזה ד"ט ט"ז) , וכאשר אמר'תם האשכנזי (איין שמוציגער פֿערשמיצטער מענש) .
 והנן . כי עברו וכו' . ישראל הרשיעו לעשות , עברו על תורת ה' , שנו את חוקיו ועשׂטו
 הדקיקים , ועשו להם חוקים לא טובים , להפיר בריתו , אשר הקים להם לעולמי עולמים .
 חלפו חוק , ענין שינוי , כמו (ראשית ל"א ז') והחליף את משכרתי , שתרגם אונקלוס ואשני
 ית אגרי , ודומיו . (ו) על בן וגו' . בעבור טעמי יושבי הארץ , קלל האלהים את האדמה
 בעבורם , וקללתו החריבה אותה , וכלתה את היושבים עליה . אלה * קללה , כמו (איכה
 ג"ס ה') תאסף להם , ודומיו . אכלה . ענין כליון ואיבוד , כמו (ירמיהו ט"ו) ואכלה חרב ,
 והדומים לו . ויאשמו * ענין שמה , כמו (תהלות ה' י"א) האשימום אלהים , ועיין שם
 בניאור החכם ר' יואל ברי"ל ז"ל . וכן אמר הכסדי : וזדיו דיתבין נה , ועל פיה תרגמתי .
 חרו * ענין יבש ושריפה , דומה לאמר , ענין כליון . (רד"ק) . וכן מתורגם . (ז) אבל
 וגו' . המליץ הקדוש הולך ומבאר דבריו בחורבן הארץ , ואמר בדרך ההגמיה (פערואַניפֿי
 קאַציאָן) , שהתירוש יתאבל , כי הגפן המגדל אותו ימולל ויבש , ועל ידי זה יאכחו כל האנשים ,
 שהיו שמים וטובים , כי היין ישמח לבב אנוש , ובאבדו תוגיין כפסם . (ח) שבת וכו' .
 המתענגים במשתה יין , במשחה ובשירים , בתוף וכנור , ומתעלסים במהומת קול רנה ונהלה ,
 עתה ישכחו מנביחתם , כי יבא השודד עליהם * ובאר המליץ הקדוש את דבריו במקרא הבא אחר
 זה . (ט) בשיר וכו' . לא ישוררו עוד נבית מרוח , על דם עכבים . ימר וגו' . משקים
 חזקים ומשכרים מרים יהיו נפיו אובהי לשמות , כי כלתה אליהם הרעה , ואבדו תענוניהם .
 (י) נשברה וגו' . אתנרת קרתהון , נדיאת . (הכסדי) . וכן מתורגם * חהו . שמיון ,
 כמו (דברי ל"ב י"ד) ובתוהו יליל ישימון . סוגר וכו' . אחידו כל בתיא מלמיעל . (הכסדי) .
 והטעם , שלא יוכל איש לכנס בבתי ובכני העיר , כי יכסם מפלת אננים ומורבה * (יא) צוהה
 וגו' . נחה ויללה תהיה על היין בחובות , כי חסר מהם . (רד"ק) . ערבה כל שמחה .
 חסכה כל שמחה , וערבה מן ערב , שהוא חוסך , והשמחה אורה , והפכה חוסך . (הכ"ל) .

תרגום אשכנזי

דיסטערט יעדע פריידע, דא הינדעס לאַנדעס וואַנע ! (יג) פֿערהערונג בלייבט
 אין דער שטאָדט, ערע שטעהען דיא צערטרימערטען טהאַרע • (יג) פֿירוואַהר !
 זאָ ערגעהט'ס אין דעם לאַנדעס מיטטע, אונטער דען פֿעלקערן — וויא גע-
 פֿליקטער עהלבוים, וויא נאַכלעזע, וואַן דיא וויינערנדטע פֿאַראיכער איזט •
 (יד) יענע ערהעבן איהרע שטיממע, לאַכזינגען ; וויצען דעם עוויגען העררליכ-
 קייט פֿאַם מער' העראיכער • (טו) דרום פֿערהרט דען עוויגען אין דען העהלען !
 אין דעם מעערעם אינזעלן דען נאַמען דעם עוויגען, גאַטט ישראל'ס •
 (טז) פֿאַן דעם לאַנדעס גרענצע הערען וויר לאַכגעזענגע, דעם גערעכטען לוסט ;
 אונד איך רופֿע אויס : „ אַך ! איך שמאַכטע הין ! איך שמאַכטע הין ! — וועה'
 מיר ! טרייאַלאַזע זינד טרייאַלאַז, איבען מאַנגינפֿאַכע טרייאַלאַזינקייט ! —
 (יז) כעוואַהנער דעם לאַנדעס ! איך איזט אַנגסט, גרוב' אונד פֿאַללשטרוק
 בערייטעט • (יח) ווער דער שרעקקענס שטיממע ענטקעממע, פֿעללט אין דיא
 גרובע — ווער אויס דער גרובע שטייגט, ווירד אין דער פֿאַללע פֿערשטרוקט !
 דען

ב א ו ר

(יב) נשאַר וכו' • המושג גלמון העיר, ולא נשאַר בה אלא שמהו שאיה • (הכ"ל) • ושואיה
 יוכח שער • השערים הנשברים והכתומים יהיו עמודים שוממים וחריבים, מאין יוכח
 ואין בא • (יג) כי וגו' • ארי כדן יסתרון ייראין נדיקא בני ארעא, וכו' • (הכסדי) •
 כנוקף זיה וגו' • כחניטת עץ זתים, כשאדם חובט ונוקף חותו, ישארו מעט זתים, שלא
 יפלו נחניטתו, אחת הנה ואחת הנה, וכן אשר שינטור אדם כרמו, ישארונו עיללות מעט •
 (מדברי רד"ק) • (יד) המזה וכו' • כל המפרשים הסכימה דעתם, כי מפרשת הנה ה'
 צוקק הארץ הוא לעתיד, על מלחמה גוג ומגוג, ולדעת ר' משה הכהן, שידבר על מלך אשור
 ומשתה שמנים (להלן כ"ה וי"ו) על מות מחנה סנחריב, ועדיו הוי עטרת גאות (כ"ח א') •
 (ראב"ע) • ישאו קולם • הנמלטים • (הכ"ל) • מים • הוא חלק מערבי מארץ יהודה,
 סמוך לים האמנעי, שהוא למערב ארץ ישראל, וליושבי הארץ היא הניק סנחריב מלך אשור,
 צמנתו על לכיש ועל לבנה • עיין נכפר יהושע (ט"ו), ונמלכים ב' (י"ח י"ז, י"ט ח'),
 ושיעור המקרא, שיושבי ארץ יהודה, אשר היו במצור וצמנוק מפני מלך אשור, יסכרו עתה
 במפלתי את גדולת ה' ונפלאותיו, בקול רנה ונהלה • (טו) על כן וכו' • אנשו יהודה
 שנרתו מפני האויב, ונכתרו במעלות טורים, יודו לה' קסדו, כי הושיעם מצרותם, וכל
 הגוים ישימו כבוד לאלהי ישראל, כאמור נכפר דברי הימים (ב' ל"ב כ"ג) ודנים מביאים מנחה
 לה' לירושלים • באורים • מנחס אמר אורים לשון נקעים וסעיפים, שהיו בורחים שם, וכן
 (ראשית י"א) אור כשדים, נקעת כשדים, וכן (לאעלה מזה י"א ח') מאורת צפעוני, נקע
 חור מעונתו • (מדברי רש"י) • ועל פיו ז"ל תרגומתי: באוי הים • נאיי הים האמנעי (מיט'
 בעללענדישעם כעער), סמוך לארץ ישראל • (טו) מכנה הארץ • פירוש, קנה הארץ,
 וכן (איוב ל"ח) לאסוף בכנסות הארץ, נקעות הארץ • (מדברי רד"ק) • והטעם, על החלק
 מארץ יהודה, המגביל את ארץ ישראל לפאת דרומית מערבית, ואשר הזכרתי למעלה (פסוק
 י"ד) • ומירוח וגו' • מקנה ארץ יהואל ישמעו שירי תודה לה' על מפלת סנחריב, והם
 היו לשון ולשמחת לבב לכדיקים, הדנקים בחורת ה' ונמנותיו • צבו • חפץ ופאר, וכן
 יחוקאל ב' נבי היא לכל הארצות, והדומים להם • (מדברי רד"ק) • ואומר וכו' • כוונת
 הנביא במקרא זה ובמקראות הבאים, עד סוף הפרשה, היא שמלך אשור יביא חורבן ושמוען
 גדול על ארצות הבית, ויולך מלכים ודחנים רבים בשניה, אבל בירושלים יגלה כבוד ה',
 להושיע את עשו, ודלו כל הגוים את יצועתו, כי רנה היא • רזו לי • כלומר דון
 לי

עֲרֵבָה כָּל־שִׁמְחָהוּ גָלָה מְשׁוֹשׁ הָאָרֶץ : (יב) נִשְׁאָר בְּעִיר שְׂמֵחָה
 וְשִׂאֵיהָ יִבֶּת־שָׁעַר : (יג) כִּי־כֹה יִהְיֶה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ בְּחוּךְ הָעַמִּים
 בְּנִקְקָה זֵית כְּעֵלְלֹת אִם־כָּרְהָה בְּצִיר : (יד) הִמָּה יִשְׂאוּ קוֹלָם יִרְנוּ בְּגֹאֲוֹן
 יִהְיֶה צְהֵלוֹ מַיִם : (טו) עַל־כֵּן בְּאָרְזִים כִּפְדוּ יִהְיֶה בְּאֵי הַיָּם שֵׁם
 יִהְיֶה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל : (טז) מִכְּנֶף הָאָרֶץ זְמַרְתָּ שְׂמִיעֵנוּ צְבִי לְצַדִּיק
 וְאָמַר רְזִי־לִי רְזִי־לִי אֲוִי לִי בְּגָדִים בְּגָדוֹ בְּגָד בּוֹגְדִים בְּגָדוֹ : (יז) פָּחַד
 וּפְחַח וּפְחַח עָלֶיךָ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ : (יח) וְהָיָה־הֵנָּס מִקּוֹל הַפָּחַד יִפֹּל
 אֶל־הַפָּחַח וְהָעוֹלָה מִחוּךְ הַפָּחַח יִלְכֹד בַּפֶּחַח כִּי־אֶרְבּוֹת מִמָּרוֹם
 נִפְחָחוּ

ר ש י

(יב) ושאים יוכת שער • על ידי שאיית גלמוד שיכו הכתי' שואין מאין יושב
 יוכתו השערי' על ידי שדים ומזיקין : (יג) כי כה • ישארו ישראל בקרב העמים
 אחד בעיר ושנים במשפחה : כנקק זית • המשאיר גרגרים ברחש אמיר :
 (יד) המה ישאו קולם • לאוחו המעט הנשאר תבא הטובה שנצחתי למעלה :
 צהלו מים • יותר ממה שנהלו על הים בגחולת מנר"ם : (טו) על כן באורים •
 ת"י במיתי נהרין לצדיקי' על שתי בשורות של גחולת צבל ושל ישמעאל • ונחם אמר
 אורים לשון נקיעים וסעיפים שהיו צורחים שם וכן אור כשדים (ראשית י"ח)
 בקעה כשדים וכן מאורות לפעוני (לעיל י"ח) בקע חור מעונתו : (טז) מכנף
 הארץ • ת"י מצית מקדשא שהוא צסוף ארץ ישראל בזמרה כמו ששנינו לה מן
 המערב וירדן מן המזרח נמצא מירושלים לירדן מהלך יום ואני אומר לפי פשוטו
 שמענו מאחורי הפרגוד שעתידין להעלות זמירות מכנף הארץ ומה הן הזמירות
 צבי לצדיק עתיד להיות מצבות קומה לצדיקים ואמר רזי לי וגו' • אוי לי שנללו
 לי שני רזים רז פורענות ורז ישועה והרי תרחק הישוע' עד שיבאו אויבים בחזים
 אחרים ושודדי' אחר שודדי' • תוש צגידות אנורות כאן כנגד תוש אומות צבל
 ונודי ופרם ויון וישמעאל ששעצדו בישראל לפני גחולתם ואחרי הצרות האלה :
 (יח) הפחת • גוואל ליפול זה כמו שמפרש ואומר הנם מפני הפחד יפול אל
 הפחת וגו' הנמלט מהרוב יפול אל הרב והנמלט משם ילכד צפח בגולהמות גוג :
 (יט) רועה

ב א ו ר

לי , כאלו אמר , משני צדדי ירוח על זה , ואוי לי על זה - (מדברי רד"ק) • בוגדים וגו' •
 הכפל בא לחזק הענין , להורות על בגידות רבות , וכן תרגמתי • ועיין יותר מהמכילת הז'ית
 במנחם הספר • (יז) פחד וגו' • דחלא וכומצא [בור , וכן נמצא חופר גוין (קהלת י') ,
 בחילוף נכ"ק] ומנחם עלך , יתיב ארעא ! (הכסדי) • (יח) ארובות סמרום וכי' ארובות
 המשוררים הקדושים להמשיל צרה גדולה ומראה לרעם ורעש בטבע , כמו (ת"י י"א)
 ימער

ישעיה כד כה

נפתחו וירעשו מוסדי ארץ : (יט) רעה התרעעה הארץ פור
התפוררה ארץ מוטת מוטטה ארץ : (כ) גועתנו ארץ בשכור
יהתנודדה במלונה וכבד עליה פשעה ונפלה ולא הוסיף קום :
(כא) והיה ביום ההוא יפקד יהוה על צבא המרום במרום ועל
מלכי האדמה על האדמה : (כב) ואספו אספיה אסיר על-בור
וסגרו על-מסגר ומרב ימים יפקדו : (כג) והפרה הלכנה ובוששה
החמה פי-מלך יהודה צבאות בהר ציון ובירושלם ונגד
זקניו כבוד :

כה (א) יהודה אלהי אלה ארוממה אודה שמך פי עשית פלא
עצות מרחק אמונה אמן : (ב) פי שמך מעיר לגל קריה

בצורה

ר ש י

(יט) רועה התרועעה • לשון שצר כמו (תלים ז') • תרועס נשצט צרזל •
פור התפוררה לשון פיהורין : (כ) כמלונה • סוכת נוצרים שצרחש החילן :
(כא) נצח המרום • יפיל שרי' תחלה : (כב) ואוספו • חסיפה שהיא
נרעתם להבנים אסיר א צור המוכן לו מחוייבי גיהנם לגיהנם : וסגרו על מסגר •
הם שצעה מדורי גיהנם : ומרוב ימים יפקדו • עונות ימים רבים יפקדו עליהם
וזכו שיסד הקלורי (בסילוק של יוגר דפרשה זכור) לרוב ימים להמנות לחשוב
להם חשבות : (כג) וחפרה הלכנה וגומר • תרגום יונתן ויבסתון דפלחין
לסיהרא ויתכנעון דסגדין לשמשא :

כה (א) עזות מרחוק אמונה אומן • עזות שיענת מרחוק לאברהם בצרית
בין הצתרים : אמונה אומן • אמונה גאונת אומן כמו אוכל אוכל
ואינו לשון פועל אלא לשון מופעל אבוירומיכ"ט בלע"ז (בכ"י אבירומיכ"ט, הוא
אפירומיכ"ט בל"א טרייחליכע בעקרעפטיוגונג) : (ב) כי שמת •

הר

מכלל יופי

אפיתיעל נחליו לחם • (יא) ערבה • פועל מערב , כלומר חשכה • (יב) ושאייה •
פירושו ובשאייה • (יג) כנוקף • שם , ופירושו כחביטת עץ זית • (יד) צהלו , כש
יפלו , עבר במקום עתיד וענין עליוות • (טו) בארים • פי' בעומקים , כמו (בראשית
י"א) וואור כשדים , ומה שאמר באורים , כי רוב הערים הם בעומקים לא בהרים • וס'
מפרשים , בערים ענין אש , כמו לכו צאור אשכם , והטעם כי היה המנהג בהתחדש באלה
חידוש גדול , יעשו כל הלילה אורים גדולים , להודיע למרחוק • (טז) רזי לי • שם ,
יוד' רזי למ"ד הכועל , כיוד' נקי • קלי , בלי , ובא מלעיל , מפני מלת זעירא אשר
בכדו , ענין כחש וחסרון ואיבוד • ובשורה רזה פי' הריק"ס , רזי לי , מענין וכל זה לא אנט'
יך , אשר הנביא , דבר סוד היא אלי , שיגלי כל יושבי הארץ • (יט) רעה • מלעיל •

כי